

Nincs harmadik út

Art Camp, Jászberény, 2018

MULADI BRIGITTA

Magyar Műhely Galéria, 2018. XII. 13. – 2019. I. 13.

A rendszerváltás után több vidéki művészeti centrum számolódott, számolódik fel, bár újak is keletkeztek. Az Art Camp régi alapokon működő szellemi műhely. Palkó Tibor, Nagy Zopán, Koncz Gábor és Góg Zoltán a vezetői az idén 20 éves jászberényi szerveződésnek. Talán nem túlzás azt állítani, hogy az Art Camp változó korbba lépett, és az értékek továbbéltetése, a telep fenntartása érdekében a lokalitás meghaladásának lehetőségeit és a fiatalokkal való együttműködés formáit egyaránt keresi. A műhely egykori magja, az Alkotárs Jászberénybe vonzotta a 90-es évek fővárosi művészeit. A politikai változások éveiben, magángalériák és független kortárs intézmények híján, paradox módon ez a lokális „underground” műhely jelentett lehetőséget kiállítások rendezésére.

Bár a művésztelep és a szimpózium azóta egyre kisebb állami támogatást kap, meghívott művészvendégekkel kiegészülve máig szabadiskolaként is funkcionál. Az így keletkezett anyagban játékoság és komolyság keveredik. Egymás mellett látunk szabad műfajú és anyaghasználatú kreativitásgyakorlatokat, súlyos emberi, lételméleti kérdéseket feszegető vagy műfajkritikai festészetet, dadaista grafikát, filmet, kísérleti fotót, ökológiai problémákat felvető

objekteket, illetve intézménykritikai témájú environmenteket. A témák és a megidézett korszakok energikus vibrálása tette izgalmassá a kiállítást, amelyből decemberben a Magyar Műhely Galériában láthatunk válogatást.

Palkó Tibor ezúttal is a női létet, az öregedést, a betegségeket vizualizálja *Fokozatosan ment végbe* című alkotásával. Courbet *A világ eredete* című munkájának átiratával Szabó Beáta mindezt még brutálisabban teszi, hiszen női nemi szervekbe enged belátást. Akkor sem kíméletesebb, amikor burjánzó, egymást felfaló organizmusokként ábrázolja a genitáliákat. Maros Lili belső vívódásait fejezi ki szűkebb környezetének átszpiritualizált képeivel. Mányoki Ádám műve (*Education of Fine Arts*) Tadeusz Kantor *Halott osztályát*

MÁNYOKI ÁDÁM: *Education of fine arts*, 2018, environment, gipsz, géz, diszperzit, talált tárgyak, metálfüst, szén, takarófolia

idézi fel bennem, Nagy Zopán *Üveg-test-rétegek* című fotósorozata pedig André Kertész *Torzulások* címmel kiállított deformált aktképeire emlékeztet.

A tárlat általános karakterisztikájáról az mondható el, hogy a lélek mélységeinek rétegei szinte minden művet belepnek, és sötét tónusokkal fátyolozzák le azokat. Nem úgy Békési Adrien hatalmas, maszkfejű női portréja, amely derűs humorral tárja elénk a mai fiatal női alkotók terheinek súlyát. Az örök optimista BMZ profán feszülete Hermann Nitsch valláskritikájára éppúgy utal, mint a természetes, ősi eredetű szimbólumok szakrális erejébe vetett hitre.

A legfiatalabbak között Szilák Andrea nagymamája széttört tányérjaiból épít új, a hatalmi játszmák ingatagságát kifejező, egymással kapcsolatba állított érzékeny objektet. Szabó Nóra térberendezése a rajzolt és az élő szobanövényekkel a művészet szerepére, a természet és az ember törékeny kapcsolatára kérdez rá, ahogy kővéből halmozott, kultikus hatású kúpépítményével Szilágyi Rudolf is.

Nagy Zopán és Mányoki Ádám *Blue Cave – Kék Barlang* című videója számomra kulcsmű. Ez a rövidfilm nemcsak David Lynch buñueli örökséget továbbvivő tevékenységét követve fogalmazza meg ördögi humorral abszurd világunk vizuális kultúrájának dadaista kritikáját, hanem a két művész személyiségéből adódóan szól az alkotás szükségességéről és lehetetlenségéről is.

PALKÓ TIBOR: *Fokozatosan ment végbe*, 2018, olaj, vászon, 100x100 cm

Általában elmondható, hogy az otthonunk, amelyben élünk (itt Közép-Kelet Európában), a külső szemlélő számára is megfigyelhető környezetünk személyiségünk, egyéni és közösségi céljaink tárgyiasult terepe, olyan hely, melynek gyakori velejárója a gyűjtögető-örizgető létforma. Történeti szempontból a gyűjtögetés az emberi természet része, ha viszont a gyűjtést nem kíséri célszerű rendszerezés, leltározás, az legtöbbször káoszba fordul. A káoszt előidéző tárgyi közeg, a felhalmozás igénye gyakran fellelhető életstratégiája a magyar háztartásoknak, melynek generációként, társadalmi rétegenként, de az egyén lelki állapotától függően is eltérő magyarázata lehet.

Zékány Dia alkotói vizsgálódásának középpontjában olyan szobák, intim életterek ábrázolásai állnak, melyek sokféle gyűjtőszenvédélyről és a rendszerezést nélkülöző felhalmozásból adódó kaotikus állapotokról árulkodnak. Festményeivel elsősorban a rend és rendetlenség szociális hátterét, az ezek mögött meghúzódó pszichológiai jelenségeket vizsgálja: milyen okokra vezethető vissza a megőrzés ilyen markáns igénye? Milyen elképzelések, szükségletek, szociális hajtóerők mozgatják a gyűjtögető embert?

Miközben az okokat kutatja, világossá teszi számunkra, hogy egy-egy tárgy kiselejtezése egyáltalán nem egyszerű döntés: sokszor egykori terveink, vágyaink lenyomatai ezek, amelyek számos esetben zsúfolt lomokként, funkciójukat veszítve töltik meg a lakóterünket, miközben abból már mi magunk is észrevétlenül kiszorulunk.

Zékány Dia terepmunkájának helyszínei többnyire olyan kispolgári enteriőrök, amelyek az emlékezés fontos színterei; a szocializációját meghatározó családi otthon és közvetlen környezete, a felfordulásban, „rumliban”, káoszban élő barátok, a távolabbi kapcsolatok privát szférái, ahol a zsúfolt, egymásra rakott tárgyak halmazai szinte horror vacui-szerűen töltik be a tereket.

A kaotikus, állandó újraszervezést igénylő terep megnehezíti a hétköznapi cselekvést, ezért a limlomok tömkelegében az alkotó ösztönösen szeretne valami rendezettséget felfedezni vagy áttételesen rendet teremteni a tárgyi zúrzavarban. Festményein a túlszűfolttság ellenére is mintha minden kacatnak meglenne a helye, akár egy hétköznapi wunderkammerben, ahol a tárgyakat felhalmozó gyűjtőtevékenység kivételes esetben nemcsak kreatív alkotótevékenység, hanem a múlt rekvizitumainak tárháza is egyben.

Új zsáner

Zékány Dia kiállítása

SZOBOSZLAI LILLA

b24 Galéria, Debrecen, 2018. XI. 9. – XII. 8.

ZÉKÁNY DIA: *Ballagás napján*, 2015, olaj, vászon, 200×300 cm

ZÉKÁNY DIA: *Apa garázsa III.*, 2018, olaj, vászon, 130×180 cm